



Effectiveness of Culture- Oriented Schema- Based Pre-Marrital Education on Spouse Choosing Beliefs and Fear of Failure in Marriage in Divorced Parents Single Girls with Abandonment Schema

Maryam Abbaspour Golsefidi ¹, Shahnaz Khaleghipour ^{*2}

1. Master's Degree, Department of Clinical Psychology, Faculty of Psychology, Naein Branch, Islamic Azad University, Naein, Iran.

2. Associate Professor, Department of Psychology, Faculty of Psychology, Naein Branch, Islamic Azad University, Naein, Iran.

Citation: Abbaspour Golsefidi, M., & Khaleghipour, Sh. (2024). Effectiveness of culture- oriented schema- based pre-marrital education on spouse choosing beliefs and fear of failure in marriage in divorced parents single girls with abandonment schema. *Journal of Woman Cultural Psychology*, 15(59), 1-16.

<https://doi.org/10.61186/iau.920748>

ARTICLE INFO

Received: 09.09.2023

Accepted: 08.12.2023

Corresponding Author:
Shahnaz Khaleghipour

Email:
Sh.khaleghipour@iau.ac.ir

Keywords:

Culture-oriented schema-based pre-marital education

Spouse choosing beliefs

Fear of failure in marriage

Schema of abandonment

Abstract

The research aimed to investigate the effectiveness of culture- oriented schema- based pre-marital education on spouse choosing beliefs and the fear of failure in marriage in divorced- parents single girls with the schema of abandonment. The research design was semi-experimental with a pre-test-post-test and follow-up with a control group. The statistical population included the single divorced- parents- girls with the schema of abandonment in Isfahan City. Thirty individuals were selected by convenient sampling method and randomly assigned in two experimental and control groups, 15 subjects each. Young & Brown (1998) Early Maladaptive Schemas Questionnaire-Short Form (EMSQ-SF), Cobb, Larson & Watson (2003) Attitudes about Romance and Mate Selection and Esmailpour & Nourmohammadi (2022) Fear of Marriage Questionnaire were administered to the participants. The experimental group was exposed to 8 sessions of 90 minutes of culture-oriented schema- based pre-marital education program, but control group did not receive any. The data were analyzed by repeated measure analysis of variance. The results showed that culture- oriented schema- based pre-marital education had a significant effect on the rejection and abandonment schema, the spouse-selection beliefs including believing in love, experience-centeredness, idealism, contrast-seeking, and easy-to-see, and the variable of fear of marriage in the post-test stage. ($p < 0.05$). Concerning the results of the research; culture- oriented schema- based pre-marital education was an effective intervention to reduce the ineffective beliefs of choosing a spouse and the fear of marriage among single girls who had divorced parents.



Extended abstract

Introduction: Regarding the effect of divorce, evidence showed that children of divorce suffer from behavioral disorders due to factors such as the absence of both parents in the main stages of development. Divorce affects the type of relationships, acceptance of new roles and children's attitude. The children who experienced the parent's divorce in adulthood would have apprehensive about establishing a relationship and marriage, and this concern is partly due to seeing their parents' divorce and remembering the pain caused by it. This negative attitude toward marriage reduces commitment to romantic relationships, which in turn is associated with poor relationship quality. It is related to children's attitudes and beliefs about marriage. Studies showed that individuals whose parents were divorced believe more than other people that relationships would lead to betrayal, and this factor is affected by the schemas that experienced parental separation in childhood. One of these schemas is the schema of abandonment and instability which is defined in childhood due to the loss of parents permanently and temporarily due to divorce, death and migration or parental neglect of the child and chaotic family conditions. On the other hand the dominant culture in any society plays a very constructive role in the lifestyle of people. Marriage, as the most important event in life, is directly influenced by the culture and values of the society. Therefore the research aimed to investigate the effectiveness of culture- oriented schema- based pre-marital education on spouse choosing beliefs and the fear of failure in marriage in divorced- parents single girls with the schema of abandonment.

Method: The research design was semi-experimental with a pre-test-post-test and follow-up with a control group. The statistical population included the single divorced-parents- girls with the schema of abandonment in Isfahan City. Thirty individuals were selected by convenient sampling method and randomly assigned in two experimental and control groups, 15 subjects each. Young & Brown (1998) Early Maladaptive Schemas Questionnaire- Short Form (EMSQ-SF), Cobb, Larson & Watson (2003) Attitudes about Romance and Mate Selection and Esmailpour & Nourmohammadi (1398) Fear of Marriage Questionnaire were administered to the participants. The experimental group was exposed to 8 sessions of 90 minutes of culture- oriented schema- based pre-marital education program, but control group did not receive any. The data were analyzed by repeated measure analysis of variance.

Results: The results showed that culture- oriented schema- based pre-marital education had a significant effect on the rejection and abandonment schema, the spouse-selection beliefs including believing in love, experience-centeredness, idealism, contrast-seeking, and easy-to-see, and the variable of fear of marriage in the post-test stage. ($p < 0.05$). Concerning the results of the research; culture- oriented schema- based pre-marital education was an effective intervention to reduce the ineffective beliefs of choosing a spouse and the fear of marriage among single girls who had divorced parents.

Conclusion: The obtained results reconfirmed some other researches. In explaining this finding, it could be reported that the pre-marriage training that was done with a focus on schema therapy and the role of culture and with the aim of learning accepted skills in Islamic culture such as family authenticity and honor, intelligence, cleverness and



maturity, faith and religiosity, compliance with the principle of sufficiency and good character and correcting attitudes. It caused the acceptance and comfort in choosing a spouse. Schema-focused premarital education with an emphasis on culture had an impact on the decision to choose a spouse away from any bias and influence from inappropriate childhood background and unrealistic expectations. Girls learned more adaptive coping styles that are derived from Iranian Islamic culture and apply its main component, which is the knowledge of God, in believing in marriage, and by examining past experiences, schemas and mentalities that have created biased beliefs in choosing a spouse and freely about talk about their background and inner world and what they experience and identify the roots of their thought patterns about marriage and their beliefs and experience a new meaning in choosing the right spouse.

Authors Contributions: Maryam Abbaspour Golsefidi: Designing the general framework, analyzing the content and editing the article. Dr. Shahnaz Khaleghipour: General design of the article, editing of the article and corresponding author. All authors reviewed and approved the final manuscript.

Acknowledgments: The authors express their gratitude to all individuals who contributed to the completion of this research.

Conflict of Interest: The authors declare no conflicts of interest in this research.

Funding: This article did not receive any financial support.



<https://doi.org/10.61186/iau.920748>

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۰۶/۱۸

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۲/۰۹/۱۷

اثربخشی آموزش پیش از ازدواج طرحواره محور مبتنی بر فرهنگ بر باورهای همسرگزینی و ترس از شکست در ازدواج در دختران مجرد با طرحواره رهاشدگی دارای والدین مطلقه

مریم عباس پور گل سفیدی^۱، شهناز خالقی پور^{۲*}

۱. کارشناسی ارشد، گروه روان‌شناسی بالینی، دانشکده روان‌شناسی، واحد نائین، دانشگاه آزاد اسلامی، نائین، ایران.
۲. دانشیار، گروه روان‌شناسی، دانشکده روان‌شناسی، واحد نائین، دانشگاه آزاد اسلامی، نائین، ایران.

چکیده

هدف پژوهش بررسی اثربخشی آموزش پیش از ازدواج طرحواره محور مبتنی بر فرهنگ بر باورهای همسرگزینی و ترس از شکست در ازدواج در دختران مجرد با طرحواره رهاشدگی دارای والدین مطلقه بود. روش پژوهش نیمه‌آزمایشی با طرح پیش‌آزمون-پس‌آزمون و پیگیری با گروه کنترل بود. جامعه آماری دختران مجرد دارای طرحواره رهاشدگی با والدین مطلقه در شهر اصفهان بودند که با روش نمونه‌گیری هدفمند ۳۰ نفر انتخاب شدند و در دو گروه آزمایش (۱۵ نفر) و کنترل (۱۵ نفر) به طور تصادفی جایگزین شدند. ابزارهای اندازه‌گیری شامل پرسشنامه طرحواره‌های ناسازگار یانگ (۱۹۹۸)، نگرش‌های مربوط به انتخاب همسرکاب و همکاران (۲۰۰۳) و پرسشنامه ترس از شکست در ازدواج اسماعیل پور و نورمحمدی (۱۳۹۸) بود. گروه آزمایش در ۸ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای با استفاده از برنامه آموزش پیش از ازدواج متمرکز بر طرحواره مورد مداخله قرار گرفتند ولی برای گروه کنترل مداخله‌ای صورت نگرفت. داده‌ها با آزمون تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکررانجام شد. نتایج نشان داد آموزش پیش از ازدواج متمرکز بر طرحواره مبتنی بر باورهای فرهنگی بر طرحواره طرد و رهاشدگی، باورهای همسرگزینی شامل عشق باوری، تجربه محوری، ایده آل‌گرایی، متضاد جویی و آسان‌بینی و متغیر ترس از ازدواج در مرحله پس‌آزمون تاثیر معنی‌داری دارد. براساس یافته‌های پژوهش آموزش پیش از ازدواج طرحواره محور مبتنی بر فرهنگ، بر باورهای ناکارآمد همسرگزینی و ترس از ازدواج دختران مجردی که طرحواره طرد و رهاشدگی و دارای والدین مطلقه هستند اثربخش بود.

کلیدواژگان: آموزش پیش از ازدواج طرحواره محور مبتنی بر فرهنگ، باورهای همسرگزینی، ترس از شکست در ازدواج، طرحواره رهاشدگی.



مقدمه

در خصوص تاثیر طلاق، شواهد نشان می‌دهد فرزندان طلاق به جهت عواملی همانند، عدم حضور هر دو والد در مراحل اصلی رشد بیشتر دچار اختلالات رفتاری می‌شوند (Ghamari Givi & Khoshnoodniay Chomachaei, 2016). طلاق والدین موقعیت پیچیده‌ای را به وجود می‌آورد به صورتی که تعامل آن‌ها با والدین‌شان گسسته‌تر می‌شود و با گذر زمان رابطه‌شان با والدی که حضانت آن‌ها را به عهده ندارد بدتر می‌شود. طلاق بر نوع رابطه‌ها، پذیرش نقش‌های جدید و نگرش فرزندان تاثیرگذار است (Garriga & Pennoni, 2022). طلاق، به عنوان چیزی بیشتر از جدایی فیزیکی والدین توصیف می‌شود که اغلب با بعضی از درگیری‌های طولانی قبل از هرگونه جدایی مشخص می‌شود و پیامدهایی مانند خشم و تنفر، ترس و بی‌پناهی، نامنی در تعاملات اجتماعی، مشکلات تحولی و رشدی و فروپاشی شخصیت و فقدان استقلال را به دنبال دارد (Abbaspour & et al., 2021). فرزندان طلاق در بزرگسالی نسبت به ایجاد رابطه و ازدواج دله‌ره دارند و این نگرانی تا حدی به خاطر مشاهده طلاق والدین و یادآوری درد ناشی از آن است. این نگرش منفی در مورد ازدواج باعث کاهش تعهد به روابط عاشقانه می‌شود که به نوبه خود با کیفیت پایین رابطه همراه است (Garriga & Pennoni, 2022). سبک‌های ارتباطی، نگرش بی‌اعتمادی و تجربه‌های ناراضیتی خانواده نقش اساسی در ایجاد باورها، دیدگاه‌ها و انتظارات فرزندان ایفا می‌کند (Abbaspour & et al., 2021). پژوهش‌ها نشان می‌دهد رفتارها، ارزش‌ها و دیدگاه‌های والدین با نگرش‌ها و باورهای نوجوانان به ازدواج ارتباط دارد. طلاق بر نوع رابطه‌ها، پذیرش نقش‌های جدید و نگرش فرزندان به ازدواج تأثیرگذار است (Shirzadfar & et al., 2020). طلاق با نگرش‌ها و باورهای فرزندان به ازدواج رابطه نزدیک و مستقیمی نشان می‌دهد (Murray & Kardatzke, 2009). مطالعات نشان داده افرادی که والدین‌شان طلاق گرفته‌اند بیشتر از افراد دیگر باور دارند که روابط به خیانت منجر می‌شود و همین عامل متاثر از طر حواره‌هایی است که در دوران کودکی تجربه جدایی والدین را داشته‌اند. طر حواره‌ها، یک الگوی سازمان یافته از تفکر و رفتار است که به عنوان یک چهارچوب ذهنی از ایده‌های از پیش شکل گرفته شده تعریف می‌شود. آن‌ها باورهای ناهشیار و ناسازگار درباره‌ی خود، دیگران و دنیا هستند که برای فرد بدیهی‌اند و آن‌ها را واقعیت محض می‌پندارد و کنترل افکار، هیجانات و رفتارها را در دست می‌گیرد و باعث آشفتگی در روابط عاطفی و بین‌فردی می‌شود (Young & et al., 2003, Translated by Hamid pour, 2023). یکی از این طر حواره‌ها، طر حواره رهاشدگی و بی‌ثباتی است که در دوران کودکی، به جهت از دست دادن والدین به صورت دائمی و یا موقت به جهت طلاق، فوت و مهاجرت و یا بی‌توجهی والدین به کودک و شرایط آشفته خانواده مشخص می‌شود (Sbarra & Whisman, 2021). طر حواره رهاشدگی فرد را با مجموعه‌ای از بحران‌ها در روابط مواجه می‌کند. این افراد در روابط عاطفی خود دائما اضطراب را تجربه می‌کنند و از تکرار شدن وقایع می‌ترسند و نگران هستند که از جانب فردی که دوستش دارند کنار گذاشته شوند. آن‌ها به جهت این که به بودن و ماندن آدم‌ها امید ندارند در ازدواج و روابط‌شان بد عمل می‌کنند و راجع به گسسته شدن روابط با همسرشان افکار نگران کننده‌ای دارند (Young & et al., 2003, Translated by Hamid pour, 2023). فرزندان طلاق به جهت مشاهده روابط والدین، ترجیح می‌دهند وارد رابطه نشوند تا مجبور نشوند رنج رهاشدن را تحمل کنند (Sbarra & Whisman, 2021). باورهای همسرگزینی سازه‌های ذهنی برگرفته از پیامد عقاید از پیش موجود یا تبیینی برای تجربیات هستند که شیوه‌های احساس را تحت تأثیر قرار می‌دهند و پاسخ به موقعیت‌ها را هدایت می‌کنند که بر رضایت از رابطه با همسر تأثیر می‌گذارد (Himawan, 2019). باورهای ناکارآمد در چهار حوزه، محدود کردن انتخاب‌های فرد بر اساس این که با چه کسی و چه زمانی ازدواج صورت گیرد، تقویت کردن باور به تلاش بیش از حد یا بسیار کم برای یافتن همسر مناسب، عدم توجه عمیق در مورد ضعف‌ها و قوت‌های درون فردی و عوامل شخصیتی مؤثر بر موفقیت زندگی زناشویی و باور به دائمی بودن مشکلات مربوط به انتخاب همسر و عدم وجود راه‌حل‌های مناسب و سازنده تاکید دارد (Raymo & et al., 2021). افراد با باورهای ناکارآمد، از همسر خود انتظار دارند به صورت همزمان نقش یک دوست، همدل، شریک جنسی بی‌عیب، مشاور و حتی نقش پدر و مادر را ایفا کنند (Larson, 2004). افرادی که والدین آن‌ها طلاق گرفته‌اند، ترس بیشتری از شکست در ازدواج دارند (Shirzad-



(far & et al., 2020). افرادی که ازدواج‌شان را با یک باور ناکارآمد، همانند تصویر ایده‌آل‌گرایی افراطی از شریک زندگی‌شان شروع می‌کنند بیشتر مستعد تجربه سرخوردگی حاد و ترس از شکست در ازدواج هستند (Casad & et al., 2015). آن‌ها با فکر ازدواج یا تعهد، دچار وحشت غیر قابل کنترل می‌شوند که فرد از داشتن یک رابطه و تعهد نسبت به شریک زندگی احساس می‌کند، فردی که چنین ترسی را تجربه می‌کند، می‌تواند به رابطه عاشقانه‌اش ادامه دهد تا زمانی که طرف مقابل هیچ نشانه‌ای از جدی بودن نشان ندهد (Obeid & et al., 2020). بر اساس پژوهش (Raymo & et al., 2021) ترس از تحقق نیافتن خواسته‌های ازدواج و تلاش برای دور شدن از زندگی مشترک در فرار از ازدواج نقش دارد. پژوهش (Mardani & et al., 2019) نشان داد طرحواره‌ها با سبک‌های مقابله‌ای اجتنابی و نگرش به انتخاب همسر رابطه دارد. پژوهش (Amani & et al., 2019) نشان داد سازگاری هیجانی و اجتماعی فرزندان طلاق پایین است که طرحواره درمانی می‌تواند سازگاری آن‌ها را بهبود بخشد. نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهد بی‌ثباتی زناشویی و طلاق والدین می‌تواند باعث بی‌اعتمادی نسبت به شریک زندگی و یا تعهد نداشتن به یک رابطه شود (Amato & DeBoern, 2001, Abbaspour & et al., 2021). مداخلات مختلفی از جمله آموزش برنامه‌آمادگی پیش از ازدواج مبتنی بر دیدگاه آدلری (Adlerian) آموزش شناختی-رفتاری گروهی به شیوه الیس (Ellis)، آموزش پیش از ازدواج با تأکید بر هفت مقوله اساسی در مرحله آشنایی و نامزدی در مورد اسطوره‌های مخرب، سبک عشق ورزی، شادبودن در ازدواج، کسب مهارت‌های ارتباطی، تفاوت‌های جنسیتی و تأثیر بر تفکر، احساس و رفتار، حل تعارض و درک عمیق و بعد معنوی (Parrott & Parrott, 2006, Rostami & Gheselseflo, 2018) موجب بهبود نگرش به ازدواج و صمیمیت شده است. در پژوهشی نتایج نشان داد آموزش طرحواره هیجانی بر انتظار از ازدواج دختران مجرد اثربخش است (Fathollahzade & et al., 2020).

فرهنگ غالب در هر جامعه‌ای نقش بسیار سازنده در نحوه و سبک زندگی افراد ایفا می‌کند. ازدواج به عنوان مهم‌ترین رویداد زندگی تحت تأثیر مستقیم فرهنگ و ارزش‌های حاکم بر جامعه است. فرهنگ اسلامی مجموع اعتقادات، اندیشه‌ها، اخلاقیات، ارزش‌ها، الگوهای رفتاری، سنن، آداب و رسوم و عادت‌هایی که ریشه در قرآن و سنت پیامبر و پیروان راستین شان دارد (Eyvazi, 2007). رواج گسترده آداب و رسوم و فرهنگ‌های تقلیدی و وارداتی در بین خانواده‌ها و دور شدن آن‌ها از فرهنگ‌ها و ارزش‌های دینی و اسلامی به‌ویژه در عصر حاضر تغییر در سبک زندگی را موجب شده است. دختران مجرد در خزانه رفتاری، باورها و نگرش‌هایی دارند که برگرفته از طرحواره‌های دوران کودکی است؛ آن‌ها والدین را به عنوان تصاویر ذهنی در نظر می‌گیرند که الگوی رفتاری آن‌ها بر نگرش به ازدواج تأثیر گذار است (Himawan, 2019).

آموزش‌های پیش از ازدواج مبتنی بر فرهنگ شامل آموزش باورها، ارزش‌ها و رفتارهاست که مطابق ارزش‌های اجتماعی و هنجارهای موجود در فرهنگ ایرانی اسلامی مطرح شده است و عاملی تعیین‌کننده برای دست یافتن به یک ازدواج موفق است. فرهنگ می‌تواند هدف‌گذاری افراد را تعیین کند. این آموزش که به وسیله طرحواره‌ها و الگوهای فرهنگی موجود در جامعه است به افراد جوان کمک می‌کند تا درک بهتری در انتخاب همسر خود با توجه به ارزش‌ها و فرهنگ خود پیدا کنند. این نوع آموزش با تأکید بر ارزش‌ها، رسوم و عقاید مرتبط با فرهنگ مورد نظر ارائه می‌شود تا افراد بتوانند در چارچوب فرهنگ خود بهترین تصمیم‌ها را برای ورود در زندگی مشترک بگیرند و از فرهنگ و ارزش‌های خود و جامعه‌شان بهره‌مند شده و با چالش‌ها و مسائل مختلفی که ممکن است در پیش روی آن‌ها قرار بگیرد، بهتر برخورد کنند. طرحواره‌ها از عواملی هستند که بر انتظارات غیرواقعی بینانه در انتخاب همسر تأثیر گذارند. پژوهش (Mardani & et al., 2019) نشان داد طرحواره درمانی بر سبک مقابله‌ای اجتناب، جبران افراطی و ترس از ازدواج تأثیر دارد. فرزندان که روابط آشفته و بی‌ثباتی عواطف متقابل والدین را مشاهده می‌کنند، تصویری از طرد و رهاشدگی از طرف همسر آینده خود را تجسم می‌کنند. آموزش پیش از ازدواج مبتنی بر فرهنگ متمرکز بر طرحواره، بر اساس بسط مفاهیم و روش‌های درمان شناختی-رفتاری کلاسیک می‌تواند به بهبود نگرش‌ها کمک کند. طرحواره‌ها، الگوهای خودآسیب رسان برای پردازش تجارب هستند که در برابر برانگیخته شدن احساسات ناخوشایند بر باورها و نگرش‌ها نسبت به انتخاب همسر تأثیر می‌گذارد (Zeynel & Uzer, 2020, Himawan, 2019).



آموزش پیش از ازدواج مبتنی بر طر حواره مبتنی بر فرهنگ رویکردی یکپارچه‌نگر است که از ترکیب نظریه‌های شناختی رفتاری، روان‌تحلیلی روابط شیء، نظریه دلبستگی و گشتالت‌درمانی با توجه به بافت فرهنگی تشکیل شده است و بر طر حواره‌های ناسازگار، سبک‌های مقابله‌ای، حالات خلقی و نیازهای هیجانی تأثیر می‌گذارد (Young & et al., 2003). طر حواره درمانی دربردارنده ی مفاهیم آسان و قابل‌درکی مانند طر حواره‌ها و ذهنیت‌ها است که به تجارب گذشته معنا و مفهوم می‌بخشد، افراد را آگاه و هوشیار می‌کند تا آزادانه در مورد ازدواج و پیوند عمیق‌تر تصمیم‌گیری کنند (Kreuter & Moltner, 2014). نتایج پژوهشی نشان داد که طر حواره درمانی بر رغبت به ازدواج و ارزش‌های ازدواج اثربخش است (Abasi & et al., 2019).

دختران مجرد دارای والدین مطلقه به جهت تجربه گسستگی زندگی و تجربه رفتارهای آشفته والدین و محرومیت از زندگی با هر دو والد، آمادگی بیشتری برای بازتاب طر حواره‌ها بر رویدادهای بعدی زندگی و انتخاب‌شان دارند که می‌تواند بر مهم‌ترین مسئله که پذیرش همسر باشد تأثیر بگذارد؛ بنابراین با هدف پیشگیری از آسیب‌های ناشی از ازدواج و اصلاح باورهای ناکارآمد همسرگزینی و ترس از ازدواج هدف پژوهش حاضر، اثربخشی آموزش پیش از ازدواج طر حواره مدار مبتنی بر فرهنگ بر باورهای همسرگزینی و ترس از شکست در ازدواج در دختران مجرد دارای طر حواره طرد و رهاشدگی دارای والدین مطلقه می‌باشد.

روش

طر ح پژوهش، جامعه آماری و روش نمونه‌گیری

روش پژوهش از نوع مطالعه نیمه‌آزمایشی با طرح پیش‌آزمون - پس‌آزمون با گروه کنترل و مرحله پیگیری بود. جامعه آماری کلیه دختران مجرد دارای والدین مطلقه ساکن شهر اصفهان در سال ۱۴۰۰ بودند. روش نمونه‌گیری هدفمند بود و ۳۰ نفر دختر با توجه به ملاک‌های ورود و خروج انتخاب و به صورت تصادفی در دو گروه آزمایش و گروه کنترل جایگزین شدند. معیارهای ورود به پژوهش شامل کسب نمره ۵-۶ حداقل در دو گویه از پرسشنامه طر حواره طرد و رهاشدگی (Young & et al., 2003, Translated by Hamid pour, 2023) رضایت با آگاهی، حداقل تحصیلات دیپلم، مطلقه بودن والدین و ملاک‌های خروج از پژوهش شرکت همزمان در سایر جلسات درمانی در طول پژوهش، غیبت دو جلسه در طول جلسات و انصراف از ادامه پژوهش بود.

ابزار سنجش

پرسشنامه طر حواره ناسازگار اولیه (Early Maladaptive Schemas Questionnaire-Short Form): فرم کوتاه پرسشنامه ۷۵ سوالی طر حواره ناسازگار اولیه توسط Young & Brown (2003) طراحی شده و ۱۵ طر حواره در پنج حوزه طرد و بریدگی، خودگردانی و عملکرد مختل، محدودیت‌های مختل، دیگر جهت‌مندی و گوش به زنگی بیش از حد و بازداری را ارزیابی می‌کند. گویه‌ها در مقیاس لیکرت شش درجه‌ای از ۱=کاملاً غلط تا ۶=کاملاً درست نمره‌گذاری می‌شوند. نمره بالا در هر طر حواره نشان‌دهنده احتمال بیشتر طر حواره ناسازگار است. کسب نمره ۵-۶ در دو گویه از ۵ گویه در طر حواره طرد و رهاشدگی نشان‌دهنده طر حواره ناسازگار است. نقطه برش برای طر حوره طرد و رهاشدگی ۸/۵۵ گزارش شده است. یانگ پایایی با روش آلفای کرونباخ را ۰/۹۶ و برای تمام خرده‌مقیاس‌ها بیشتر از ۰/۸ گزارش کرده است. ضریب پایایی ایرانی با روش آلفای کرونباخ ۰/۹۴ و روایی همزمان با پرسشنامه نگرش‌های ناکارآمد بزرگسالان ۰/۶۴ گزارش شده است (Ghiasi & et al., 2011). پایایی پرسشنامه از طریق مقدار ضریب آلفای کرونباخ در پژوهش حاضر ۰/۸۱ به دست آمد.

پرسشنامه نگرش به انتخاب همسر: (Attitudes About Romance and Mate Selection Questionnaire): این پرسشنامه توسط Cobb & et al., (2003) به منظور ارزیابی باورهای همسرگزینی ساخته شد. این پرسشنامه در ایران اعتباریابی شده است و شامل ۳۱ گویه است که ۶ خرده‌مقیاس عشق‌باوری، تجربه‌محوری، ایده‌آل‌نگری، متضادجویی، آسان‌بینی و خوش‌باوری را اندازه‌گیری می‌کند. هر گویه روی طیف لیکرت ۷ درجه‌ای (کاملاً موافقم



۷ تا کاملاً مخالفم (۱) نمره گذاری می‌شود. آلفای کرونباخ عامل‌ها در پژوهش Cobb & et al. (2003) بین ۰/۶۷ تا ۰/۸۸ گزارش شده است. ضریب پایایی پرسشنامه در ایران با آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس‌های عشق باوری، تجربه محوری، ایده‌ال‌نگری، متضاد جویی، آسان‌بینی بین ۰/۵۰ تا ۰/۸۷ به دست آمد که از همسانی درونی برخوردار بود. آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس خوش‌باوری ۰/۳۷ گزارش شده است. هم‌چنین موفقیت تحلیل عاملی در نشان دادن ساختار زیربنایی پرسشنامه و میزان قابل توجه واریانس تبیین شده روایی مطلوب پرسشنامه را نشان می‌دهد (Sepehri & Hasanzade Tavakoli, 2012). در پژوهش حاضر پایایی پرسشنامه با آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس‌ها بین ۰/۵۳ تا ۰/۹۱ به دست آمد.

پرسشنامه ترس از ازدواج (Questionnaire Fear of Marriage): پرسشنامه ترس از ازدواج که به منظور ارزیابی ترس از ازدواج طراحی و اعتبار یابی شد توسط Esmailpour & Nourmohammadi Ahar (2022) طراحی شده است. این پرسشنامه شامل ۱۹ گویه است که سه خرده مقیاس ترس از مشکلات همسر، ترس از تفاوت‌های بین فردی و ترس از محدود شدن تحصیل و اشتغال را اندازه‌گیری می‌کند. هر گویه روی طیف لیکرت ۵ درجه‌ای (خیلی کم تا خیلی زیاد) نمره گذاری می‌شود. پایایی پرسشنامه با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۱ و ضریب تنصیف به روش اسپیرمن-براون برابر ۰/۸۲ بدست آمد و همسانی درونی سه خرده مقیاس بین ۰/۷۱ تا ۰/۹۴ گزارش شده است. روایی همگرایی عوامل سه‌گانه پرسشنامه با خرده مقیاس باورهای غیرمنطقی مربوط به نگرش به ازدواج روایی سازه پرسشنامه را تایید کرد. واریانس تبیین شده توسط عوامل شناسایی شده، وجود ساختار تک عاملی در کنار ساختار سه عاملی و هم‌چنین همبستگی متوسط بین عوامل به عنوان شواهدی از روایی سازه پرسشنامه می‌باشد (Esmailpour & Nourmohammadi Ahari, 2022). در پژوهش حاضر پایایی پرسشنامه با آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس‌ها بین ۰/۷۹ تا ۰/۹۳ به دست آمد.

جهت بررسی روایی مداخله آموزشی پیش از ازدواج طرحواره محور مبتنی بر فرهنگ از نظرات ۶ متخصص که در حوزه مشاوره ازدواج و خانواده صاحب‌نظر بودند درخواست شد با توجه به هدف پژوهش در مورد تطابق محتوایی، تناسب جلسات، زمان اختصاص یافته، ترتیب و کفایت جلسات نظر خود را براساس چک لیست نمره گذاری کنند. سپس نظرات آن‌ها مورد ارزیابی قرار گرفت و میزان نسبت روایی محتوایی برای کل اهداف ۰/۹۳ و میزان شاخص روایی محتوا ۰/۸۹ بدست آمد که از سطح ملاک قابل قبول بالاتر است و بسته آموزش پیش از ازدواج طرحواره مدار مبتنی بر فرهنگ را مورد تأیید قرار داد.

Table 1.

Summary of culture-oriented schema-based premarital education sessions

جلسه	شرح جلسات
اول	برقراری ارتباط، قوانین گروه، مروری بر ساختار جلسات آموزش از ازدواج و باورهای فرهنگی ایرانی اسلامی، اهمیت خودشناسی در ازدواج‌های پایدار
دوم	پردازش روایت تجربه فرزندان طلاق از داستان زندگی والدین، آشکارسازی هیجانات، ارزیابی نگرش به انتخاب همسر با تمرکز بر طرحواره و سرگذشت زندگی، ارتباط هیجانی بین مشکلات فعلی و تجارب دوران کودکی
دوم	آموزش در مورد طرحواره‌ها، بیولوژی مغز و برانگیختگی طرحواره مبتنی بر حوادث آسیب‌زای کودکی مانند رهاشدگی و ریشه تحولی طرحواره‌ها، نقش طرحواره رهاشدگی در نگرش به انتخاب همسر و بازگویی نمونه‌های عینی جهت آگاهی و شناخت از طرحواره‌ها



سوم	فهرست کردن تمام شواهد تایید کننده و ردکننده طرحواره‌ها براساس موقعیت زندگی فعلی و گذشته و نقش سیک‌های مقابله‌ای در شکل‌گیری ترس از ازدواج
چهارم	استفاده از راهبردهای شناختی و اجرای آزمون اعتبار طرحواره جهت آگاهی از اینکه طرحواره‌ها براساس رویدادهای ناخوشایند زندگی اتفاق افتاده و نیازمند تغییر است با تمرکز بر سبک رویاروسازی همدلانه
پنجم	استفاده از فن تصویرسازی ذهنی و تجسم دوران کودکی و نوجوانی و برگشت به زمان حال با بکارگیری فن بازوالدینی جهت تامین نیازهای هیجانی در محدوده مشخص و توجه از زاویه مثبت به ازدواج
ششم	برقراری گفتگو بین بعد سالم و بعد طرحواره انتخاب همسر، بررسی معایب و سودمندی طرحواره‌ها و به چالش کشیدن طرحواره‌ها، مشخص کردن مشکل‌سازترین رفتار، تقویت مفهوم بزرگسال سالم با استفاده از فلش کارت جهت آماده‌سازی تغییر نگرش به ازدواج، معیارهای همسرگزینی با توجه به فرهنگ ایرانی اسلامی
هفتم	استفاده از تکنیک‌های رفتاری با شناسایی و حذف رفتارهای تداوم بخش طرحواره، حذف اجتناب‌ها و افزایش رفتارهای مقابله‌ای سالم، انگیزه‌افزایی برای تغییر رفتار، تمرین رفتارهای سالم از طریق تصویرسازی و ایفای نقش، غلبه بر موانع تغییر و ایجاد تغییرات مهم زندگی در راستای اصلاح نگرش و باور به ازدواج با توجه به فرهنگ
هشتم	مرور و جمع‌بندی جلسات قبل و پیامدهای ناشی از نگرش‌های کارآمد انتخاب همسر

روش اجرا

در ابتدا جهت انتخاب نمونه براساس فراخوان در شبکه‌های اجتماعی تعداد ۸۷ نفر برای شرکت در پژوهش آمادگی خود را اعلام کردند که از این تعداد ۳۷ نفر ملاک‌های ورود شامل طرحواره طرد و رهاشدگی را داشتند، سپس با توجه به کفایت حجم نمونه ۳۰ نفر انتخاب شدند و در دو گروه کنترل و آزمایش قرار گرفتند. سپس پیش‌آزمون برای هر دو گروه انجام شد. مداخله آموزشی پیش از ازدواج طرحواره محور مبتنی بر فرهنگ در ۸ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای برای گروه آزمایش انجام شد و گروه کنترل هیچ مداخله‌ای را دریافت نکرد. و پس از آن پس از آزمون اجرا شد. بعد از دو ماه مرحله پیگیری انجام شد. در پایان دوره در راستای معیارهای اخلاقی، گروه کنترل به صورت آزادانه و فشرده تحت مداخله آموزش پیش از ازدواج طرحواره مدار مبتنی بر فرهنگ قرار گرفت. داده‌ها با آزمون تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر انجام شد.

یافته‌ها

دامنه سنی هر دو گروه ۲۰-۳۵ سال بود. وضعیت تحصیلی برای هر دو گروه از مقطع دیپلم تا فوق لیسانس می‌باشد. نتایج آزمون خی دو نشان داد دو گروه در متغیرهای سن و تحصیلات همگن بودند ($P > 0/05$).



Table 2.

The mean and standard deviation of the scores of the research variables in the experimental and control groups

Variable	Experimental group						Control group						
	Pre-test		Post-test		Follow up		Pre-test		Post-test		Follow up		
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	
Schema of rejection and abandonment	21.34	2.81	9.69	2.06	10.91	2.13	22.73	2.89	22.81	2.93	23.13	2.76	
Believing love	31.80	2.08	20.73	2.62	20.69	2.73	31.53	2.91	31.33	2.11	32.76	2.21	
Experience centeredness	22.47	2.61	14.27	2.71	214.20	2.85	22.53	2.24	21.53	2.35	22.51	2.87	
Marriage beliefs	Idealism	23.67	2.72	14.80	2.37	14.73	2.60	23.47	2.51	23.20	2.04	23.78	2.16
	Contrast-seeking	19.87	2.91	12.47	2.99	12.89	2.16	20.27	2.79	20.00	2.75	21.42	2.73
	Easy-to-see	13.20	2.94	8.87	2.74	8.91	2.92	13.07	2.81	12.60	2.24	13.91	2.92
Total	111.07	4.28	71.14	4.08	71.42	4.71	110.87	4.96	109.66	4.32	109.38	4.89	
Fear of failure in marriage	373.36	3.48	39.07	3.39	39.92	3.96	71.22	3.69	72.80	3.89	71.49	3.83	

جدول ۲ میانگین و انحراف معیار طرحواره رهاشدگی، باورهای همسرگزینی و ترس از ازدواج در سه مرحله پیش‌آزمون و پس‌آزمون و پیگیری را نشان داد. یافته‌های توصیفی بیانگر تغییرات نمرات گروه آزمایش در مرحله پس‌آزمون و پیگیری بود.

به منظور بررسی تاثیر آموزش پیش از ازدواج طرحواره محور مبتنی بر فرهنگ بر نمرات باورهای همسرگزینی در مراحل پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری از روش تحلیل واریانس اندازه‌گیری مکرر (یک عامل درون‌آزمودنی‌ها و یک عامل بین‌آزمودنی‌ها) استفاده شد. به منظور بررسی تفاوت معنی‌دار بین میانگین باورهای همسرگزینی در دو گروه در مراحل سه‌گانه درمانگری ابتدا مفروضه همگنی واریانس‌ها و کرویت بررسی شد. نتایج نشان داد فرض تساوی واریانس‌ها برای طرحواره رهاشدگی ($F = 0.04, p = 0.91$)، باورهای همسرگزینی شامل عشق باوری ($F = 0.19, p = 0.69$)، تجربه محوری ($F = 0.23, p = 0.17$)، ایده‌آل‌نگری ($F = 1.36, p = 0.08$)، متضادجویی ($F = 1.17, p = 0.70$)، آسان‌بینی ($F = 0.69, p = 0.19$) و ترس از ازدواج ($F = 1.08, p = 0.24$) برقرار است. واریانس تفاوت بین همه ترکیب‌های مربوط به گروه‌ها (کرویت) باید یکسان باشد. برای این مفروضه از آزمون کرویت موچلی استفاده شد که نتایج نشان داد فرض کرویت برای باورهای همسرگزینی شامل عشق باوری ($W = 0.07, p = 0.01$)، تجربه محوری ($W = 0.276, p = 0.01$)، ایده‌آل‌نگری ($W = 0.176, p = 0.01$)، متضادجویی ($W = 0.618, p = 0.01$) و آسان‌بینی ($W = 0.263, p = 0.01$)، برقرار نیست. هم‌چنین فرض کرویت برای بررسی همگنی کواریانس‌ها برای ترس از ازدواج ($W = 0.517, p = 0.01$) برقرار نبود. براین اساس در آزمون فرضیه‌ها از تصحیح گرین‌هاوس گیسر (Greenhouse-Geisser correction) استفاده شد. برای متغیر باورهای همسرگزینی نتایج آزمون‌های چند متغیری ارائه شد. خلاصه نتایج تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر برای متغیر طرحواره طرد و رهاشدگی در جدول ۳ ارائه شده است.

**Table 3.****Results of variance analysis test with repeated measurement of rejection and abandonment schema with Greenhouse Geisser criterion**

Statistical Index	SS	Df	MS	F	P	Eta
Time	196.74	1.79	109.91	21.37	0.05	0.46
Group * Time	549.17	1.79	306.79	60.39	0.001	0.58
Group	694.49	1.00	694.28	81.23	0.001	0.71

نتایج جدول ۳ نشان داد مقدار F محاسبه شده برای اثر مراحل (پیش آزمون - پس آزمون و پیگیری) در سطح ۰/۰۵ معنادار است. در نتیجه بین میانگین نمرات پیش آزمون، پس آزمون و پیگیری مداخله تفاوت معنی داری وجود دارد. با توجه به نتایج جدول در رابطه با تعامل عوامل مراحل و گروه مقدار F محاسبه شده برای اثر مراحل بین گروه آزمایش و کنترل معنی داری است ($P < 0/05$). در نتیجه بین میانگین نمرات پیش آزمون، پس آزمون و پیگیری طرحواره طرد و رهاشدگی در دو گروه تفاوت معنی دار وجود دارد.

Table 4.**Results of multivariate analysis test of spouse choosing beliefs in in the experimental and control groups**

Factor	Test	Value	F	Df	P	Eta
Group	Pillais trace	0.18	3.91	25.00	0.03	0.21
	Wilkes Lambda	0.79	3.91	25.00	0.03	0.21
	Hotelling's Trace	0.21	3.91	25.00	0.03	0.21
	Roy's Largest Root	0.23	3.91	25.00	0.03	0.21
Group* repeat measurement	Pillais trace	0.24	3.83	104.00	0.01	0.17
	Wilkes Lambda	0.73	3.83	102.00	0.01	0.19
	Hotelling's Trace	0.43	4.17	100.00	0.01	0.14
	Roy's Largest Root	0.42	7.28	52.00	0.01	0.28

نتایج جدول ۴ نشان داد در متغیر باورهای همسرگزینی عامل آزمون معنی دار است و تفاوت در پیش آزمون، پس آزمون و پیگیری در نمرات باورهای همسرگزینی معنی دار است. هم چنین تعامل آزمون با عضویت گروهی نیز معنی دار است و نمرات باورهای همسرگزینی بر حسب عضویت گروهی در سه مرحله پیش آزمون، پس



آزمون و پیگیری دارای تفاوت معنی‌دار است. حداقل بین یکی از مولفه‌های باورهای همسرگزینی دختران مجرد دارای طرحواره طرد و رهاشدگی دو گروه آزمایش و کنترل تفاوت معنی‌دار وجود دارد ($P < 0/01$). در ادامه نتایج آزمون‌های تک متغیری در متن تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر در جدول ۵ گزارش می‌شود.

Table 5.**Results of variance analysis test on the components of spouse choosing beliefs**

Variable	Statistical Index	SS	df	MS	F	P	Eta
Believing love	Group	1876.74	1	1876.74	58.185	0.001	0.42
	Error	8964.71	28	320.16	-	-	-
Experience-centeredness	Group	405.09	1	405.09	26.05	0.02	0.41
	Error	810.18	28	28.93	-	-	-
Idealism	Group	768.38	1	768.38	36.47	0.001	0.56
	Error	1536.76	28	54.88	-	-	-
Contrast-seeking	Group	989.39	1	989.39	27.41	0.001	0.49
	Error	1978.78	28	70.64	-	-	-
Easy-to-see	Group	939.27	1	939.27	16.28	0.001	0.51
	Error	1878.54	28	67.09	-	-	-

باتوجه به نتایج جدول ۵ مقدار F محاسبه شده بین دو گروه آزمایش و گواه برای مولفه عشق باوری، تجربه محوری، ایده آل‌نگری، متضادجویی و آسان‌بینی تفاوت وجود دارد. بنابراین آموزش پیش از ازدواج متمرکز بر طرحواره برعشق باوری، تجربه محوری، ایده آل‌نگری، متضادجویی و آسان‌بینی تاثیر داشته است ($P < 0/05$).

Table 6.**Results of variance analysis test with repeated measurement of fear of failure in marriage scores with Greenhouse Geisser criterion**

Statistical index	ss	df	MS	F	P	Eta
Time	189.93	1.83	50.92	14.32	0.05	0.39
Time *Group	461.19	1.83	252.01	72.35	0.001	0.48
Error	927.42	41.57	23.93	-	-	-
Group	659.31	1.00	659.31	119.60	0.001	0.64
Error	358.63	26.00	2.43	-	-	-

نتایج جدول ۶ نشان می‌دهد در رابطه با عامل درون‌گروهی مقدار F محاسبه شده برای اثر مراحل (پیش آزمون - پس آزمون و پیگیری) در سطح ۰/۰۵ معنادار است. در رابطه با تعامل عوامل مراحل و گروه مقدار F محاسبه شده برای اثر مراحل بین گروه آزمایش و گواه معنی دار است ($P < 0/05$). در نتیجه بین میانگین نمرات پیش آزمون، پس آزمون و پیگیری ترس از ازدواج در دو گروه تفاوت معنی دار وجود دارد.

بحث و نتیجه گیری

نتایج پژوهش نشان داد آموزش پیش از ازدواج طر حواره محور مبتنی بر فرهنگ بر اصلاح باورهای همسرگزینی تاثیر دارد و آموزش پیش از ازدواج مبتنی بر طر حواره درمانی با رویکرد فرهنگ موجب اصلاح عشق باوری، تجربه محوری، ایده آل نگری، متضاد جویی و آسان بینی می‌شود که نتیجه به دست آمده با پژوهش (Fathollahzadeh & et al., 2020) و با نتایج تحقیق (Abasi & et al., 2019) همسو است. در تبیین این یافته می‌توان گزارش کرد که آموزش پیش از ازدواج که با تمرکز بر طر حواره درمانی و نقش فرهنگ انجام شد با هدف یادگیری مهارت‌های پذیرفته شده در فرهنگ اسلام همانند اصالت و شرافت خانوادگی، عقل، زیرکی و بلوغ، ایمان و دینداری، رعایت اصل کفویت و حسن خلق و اصلاح نگرش‌هایی انجام می‌شود که باعث پذیرش و آسودگی در انتخاب همسر می‌شود. آموزش پیش از ازدواج متمرکز بر طر حواره با تاکید بر فرهنگ بر تصمیم گیری برای انتخاب همسر به دور از هرگونه سوگیری و تاثیرپذیری از پیشینه نامناسب دوران کودکی و انتظارات غیرواقع بینانه تأثیر دارد. دختران یاد می‌گیرند سبک‌های مقابله سازگارانه‌تری که برگرفته از فرهنگ اسلامی ایرانی است و مولفه اصلی آن که خدانشناسی است را در باور به ازدواج به کارگیرند و با بررسی تجارب گذشته از طر حواره‌ها و ذهنیت‌هایی که باورهای سوگیرانه را در انتخاب همسر ایجاد کرده و آزادانه در مورد پیشینه و دنیای درونی خود و در مورد آنچه تجربه می‌کنند صحبت کنند و ریشه الگوهای فکری خود در مورد ازدواج و باورهای خود را شناسایی کنند و در انتخاب مناسب همسر معنای جدیدی را تجربه کنند (Himawan, 2019). این آموزش، ابزارهای تاثیرگذاری را در اختیار فرد قرار می‌دهد تا باورهای ناکارآمد و منفی را به منظور برچیدن ضعف‌های هیجانی، برگرفته از تجارب آسیب زا و الگوهای رفتاری نامناسب را اصلاح کنند. در دختران مجرد که فرزندان طلاق هستند به جهت پیشینه نامطلوب روابط والدین و مراقبان غیر قابل اعتماد و بی ثبات، به آن چه پیرامون شان می‌گذرد از زاویه منفی به تفسیر، نتیجه گیری و عمل می‌پردازند (Aghili & Nodehi, 2023). آن‌ها ترجیح می‌دهند با فردی زندگی مشترک داشته باشند که عشق را تجربه کنند. آن‌ها در ایده آل نگری باور دارند همسر آینده شان باید تمام معیارهایی که به دنبال هستند را داشته باشد و باور دارند اگر تمام انتظاراتی را که به دنبال هستند بدست آورند، ازدواج موفق خواهند داشت ولی به جهت نقش منفعل در جامعه نمی‌توانند به تمام انتظارات خود دست یابند. به همین جهت آن‌ها معمولاً یک باور دوسویه به ازدواج دارند؛ از یک طرف نگرش خوش بینانه برای یافتن یک همسر ایده آل صرف می‌کنند و از زاویه دیگر یک نگرش بدبینانه برای یافتن همسر ایده آل دارند که احساس ناامیدی را برای آن‌ها بیشتر می‌کند و باور آسان بینی و ناشی از شناس در ازدواج را در آن‌ها تقویت می‌کند (Sepehri & et al., 2012). آموزش پیش از ازدواج متمرکز بر طر حواره مبتنی بر فرهنگ به دختران مجرد کمک کرد طر حواره‌های ناسازگار درون خود را شناسایی کرده و از باورهای منفی که ناشی از طر حواره است آگاه شوند. معنای طر حواره‌ها را کشف کنند و تاثیر آن را بر انتخاب شریک زندگی آینده و ازدواج شناسایی کنند. با روشن سازی فکر؛ ارزش‌های مطلوب را شناسایی کرده و آن را به جای طر حواره‌های ناسالم جایگزین کنند. آن‌ها یاد گرفتند با شناخت از این که طرز فکر آن‌ها ساختار کلی زندگی شان را شکل می‌دهد؛ ذهنیت منفی و ناکارآمد را به یک ذهنیت مثبت سالم تغییر دهند. و به جای تمرکز بر نشانه‌های منفی فکر که باورهای ناکارآمد را تقویت می‌کند فقط آن‌ها را نظاره گر باشند و توجه خود را آگاهانه بر ابعاد مثبت واقع بینی نسبت به ازدواج قرار دهند و حتی اگر همه چیز طبق برنامه و انتظارات از قبل تعیین شده پیش نرود ذهنیت به طور هوشمندانه و با آگاهی، افکار را بپذیرد ولی زندگی خود را براساس آن افکار، که ناشی از طر حواره‌هاست پایه گذاری نکند (Kreuter & Moltner, 2014). هم‌چنین با توجه به

ارزش‌های فرهنگی تاکید شده در رویکرد اسلامی که عقل، روح و وجدان، را همزمان در بر می‌گیرد، فرد با بصیرت، اراده و استقلال، معرفت، تفکر و شناخت با رعایت اصول کفویت در ابعاد جسمی، سنی، روانی، عاطفی، فرهنگی و علمی همسر خود را انتخاب کنند. و با توجه به معیارهای فرهنگ اصیل اسلامی ایرانی در انتخاب همسر می‌توانند فعال‌سازی طرحواره‌ها را تعدیل کنند و بر باورهای ناکارآمد همسرگزینی تاثیر بگذارند.

نتایج دیگر پژوهش نشان داد که آموزش پیش از ازدواج طرحواره محور مبتنی بر فرهنگ بر ترس از ازدواج دختران مجرد دارای طرحواره رهاشدگی دارای والدین مطلقه تاثیرگذار است که نتیجه به دست آمده با نتایج پژوهش Mardani & et al. (2019) و تحقیقات Abbaspour & et al. (2021) همسویی دارد. در دختران مجرد که دارای طرحواره رهاشدگی می‌باشند به جهت تجربه زندگی مشترک والدین شان، ترس بیشتری از ازدواج مشاهده می‌شود و برای ازدواج محتاطانه برخورد می‌کنند. آن‌ها به جهت تجربه ناخوشایند طلاق والدین نگران هستند که فردی که برایشان مهم است از آن‌ها دوری کند و برای همین این طرحواره تداوم یافته و با تسلیم به طرحواره به انتخاب همسر آینده نیز سرایت می‌کند (Larson, 2004). آموزش پیش از ازدواج طرحواره محور مبتنی بر فرهنگ موجب می‌شود فرد از باورهایش که ناشی از طرحواره‌هاست هشیار شود و با هدف قرار دادن الگوهای فکر و بازسازی طرحواره طرد و رهاشدگی که سایر طرحواره‌ها همانند طرحواره منفی‌گرایی و بدبینی را در فرایند انتخاب همسر فعال می‌کند و منجر به ترس از ازدواج می‌شود اعتبار درست بودن طرحواره به چالش کشیده شود و تفکر بدبینانه راجع به ازدواج به وضعیت خوش بینانه تغییر پیدا کند و وضعیت طرحواره فرد از فعال ماندن و تداوم به سمت انعطاف پذیری تغییر کند. هم‌چنین با الگوشکنی رفتار، سبک‌های مقابله‌ای ناکارآمد برخاسته از طرحواره‌های ناسازگار تغییر پیدا کرده، طرحواره‌های شکل‌دهنده ترس از ازدواج زیر سوال برده می‌شوند، عواطف منفی پنهان مشخص می‌شوند و هیجانات مجدد سازمانده می‌شود اضطراب کاهش یافته و ذهنیت سالم برای ازدواج تقویت می‌شود و پذیرش شریک عاطفی که قرار است به طور بلندمدت با وی زندگی کند آسان تر می‌شود. هم‌چنین با آموزش الگوی فرهنگ اسلامی افراد یاد می‌گیرند که همسر خود را بر اساس ملاک‌های قرآنی و دین و مذهب بپذیرند و با توجه به نیازهای روحی و فطری همسر خود را انتخاب کنند. بر این اساس، بهره‌گیری از آموزه‌های دینی اسلامی و الگو قرار دادن سبک زندگی اسلامی و پیوند مشترک زندگی مطابق توصیه‌های دینی و فرهنگ غنی آن، می‌تواند در ازدواج موفق و سلامت اجتماعی افرادی که طلاق والدین خود را تجربه کرده‌اند و ترس از ازدواج مفید واقع شود.

سهم نویسندگان: مریم عباس پور گل سفیدی: طراحی چارچوب کلی، تحلیل مطالب و ویرایش مقاله. دکتر شهناز خالقی پور: طراحی کلی مقاله، ویرایش مقاله و نویسنده مسئول. همه نویسندگان نسخه نهایی را بررسی و تأیید کردند.

سپاسگزاری: نویسندگان مراتب تشکر خود را همه کسانی که در انجام این پژوهش نقش داشته‌اند، اعلام می‌دارند.

تعارض منافع: در این پژوهش هیچ‌گونه تعارض منافع توسط نویسندگان گزارش نشده است.

منابع مالی: این مقاله از حمایت مالی برخوردار نبوده است.

References

- Abasi, M., Ramzifard, M., Lotfi sarjini, A., & Ghezelseflo, M. (2019). The effect of schema therapy on marriage values and the marriage tendency in single girls in Tehran. *Community Health Journal*, 13(2), 45-55. [Persian] DOI: [10.22123/CHJ.2019.176519.126](https://doi.org/10.22123/CHJ.2019.176519.126).
- Abbaspour, Z., Musavi, S. M., & Amanelahi, A. (2021). The Designing and effectiveness of a premarital education program on attitude toward marriage and divorce in children of divorce. *Journal of*



- Woman and Family Studies*, 9(3), 56-77. [Persian] DOI: [10.22051/JWFS.2021.35267.2655](https://doi.org/10.22051/JWFS.2021.35267.2655).
- Aghili, S. M., & Nodehi, M. (2023). Comparison of types of perfectionism with personality traits in children of divorced families and others. *Journal of Woman and Family Studies*, 11(1), 28-49. [Persian] DOI: [10.22051/JWFS.2023.38885.2811](https://doi.org/10.22051/JWFS.2023.38885.2811).
- Amani, Z., zahrakar, K., & kiamanesh, A. (2019). The Identification of the consequences of parents' divorce on children: A qualitative study. *The Women and Families Cultural-Educational*, 14(47), 59-81. [Persian] DOI: [20.1001.1.26454955.1398.14.47.4.0](https://doi.org/20.1001.1.26454955.1398.14.47.4.0).
- Amato, P. R., & DeBoer, D. D. (2001). The transmission of marital instability across generations: Relationship skills or commitment to marriage? *Journal of Marriage and Family*, 63(4), 1038-1051. URL: <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2001.01038.x>.
- Casad, B. J., Salazar, M. M., & Macina, V. (2015). The real versus the ideal: Predicting relationship satisfaction and well-being from endorsement of marriage myths and benevolent sexism. *Psychology of Women Quarterly*, 39(1), 119-129. URL: <https://doi.org/10.1177/0361684314528304>
- Cobb, N. P., Larson, J. H., Watson, W. L. (2003). Development of the attitudes about romance and mate selection scale. *Family Relations*, 52(3), 222-231. URL: <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2003.00222.x>.
- Esmailpour, K., & Nourmohammadi Ahari, S. (2022). Preparation and Validation of Fear of Marriage Questionnaire Among Female University Students. *Journal of Modern Psychological Researches*, 17(65), 10-20. [Persian] DOI: [10.22034/JMPR.2022.13466](https://doi.org/10.22034/JMPR.2022.13466).
- Eyvazi, M., R. (2007). Islamic culture: concepts, characteristics and principles. *Zamane*, 58. [Persian] URL: <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/269589>.
- Fathollahzadeh, N., Behbahani, M., Karaminehad, J., Mahmoudi, M., & Abdi, M. (2020). Effectiveness of emotional schemata therapy in comparison with reality therapy on marriage expectations in single girls. *Quarterly of Applied Psychology*, 14(1), 77-97. [Persian] DOI: [10.52547/APS.14.1.77](https://doi.org/10.52547/APS.14.1.77).
- Garriga, A., & Penioni, F. (2022). The causal effects of parental divorce and parental temporary separation on children's cognitive abilities and psychological well-being according to parental relationship quality. *Social Indicators Research*, 161(2), 963-987. URL: <https://doi.org/10.1007/s11205-020-02428-2>.
- Ghamari Givi, H., & Khoshnoodniay Chomachaei, B. (2016). Comparison of social skills, mental health and academic performance in children with divorced, divorcing and intact parents. *Journal of Family Research*, 12(1), 69-92. [Persian] URL: https://jfr.sbu.ac.ir/article_97245.html
- Ghiasi, M., Molavi, M., Neshatdost, H., & Salavati, M. (2011). The factor structure of farsi version of young schema questionnaire-S3 in two groups in Tehran. *Psychological Achievements*, 18(1), 93-118. [Persian] URL: https://psychac.scu.ac.ir/article_11692.html
- Himawan, K. K. (2019). Either I do or I must: An exploration of the marriage attitudes of Indonesian singles. *Social Science Journal*, 56(2), 220-227. URL: <https://doi.org/10.1016/j.sosci.2018.07.007>.
- Kreuter, E. A., & Moltner, K. M. (2014). *Treatment and management of maladaptive schemas*. New York: Springer International Publishing. DOI: [10.1007/978-3-319-06817-6](https://doi.org/10.1007/978-3-319-06817-6).



- Larson, J. H. (2004). Innovations in marriage education: Introduction and challenges. *Family Relations*, 1(1), 421-424. URL: <https://doi.org/10.1111/j.0197-6664.2004.00049.x>.
- Mardani, F., Tishe Kani, Z., Rostami, M., & Alipour, E. (2019). The effectiveness of schema therapy on coping styles of avoidance, compensation, and marriage fear of female students. *Scientific Research Quarterly of Woman and Culture*, 11(41), 71-86. [Persian] URL: <https://sanad.iau.ir/Journal/jwc/Article/920252>.
- Murray, C. E., & Kardatzke, K. N. (2009). Addressing the needs of adult children of divorce in premarital counseling. : Research-Based Guidelines for Practice. *The Family Journal*, 17, 126-133. URL: <https://doi.org/10.1177/1066480709332635>.
- Obeid, S., Fares, K., Haddad, C., Lahoud, N., Akel, M., Zakhour, M., & Hallit, S. (2020). Construction and validation of the lebanese fear of relationship commitment scale among a representative sample of the lebanese population. *Perspectives in Psychiatric Care*, 56(2), 280-289. DOI: [10.1111/ppc.12424](https://doi.org/10.1111/ppc.12424)
- Parrott, L., & Parrott, L. L. (2006). *Saving your marriage before it starts: Seven questions to ask before--and after--you marry*: London: Zondervan on Brilliance Audio. URL: <https://www.amazon.com/Saving-Marriage-Before-Starts-Before/dp/1501281682>
- Raymo, J. M., Uchikoshi, F., Yoda, S. (2021). Marriage intentions, desires, and pathways to later and less marriage in Japan. *Demographic Research*, 44, 67-98. DOI: [10.4054/DemRes.2021.44.3](https://doi.org/10.4054/DemRes.2021.44.3).
- Rostami, M., & Ghezselflo, M. (2018). Examining the effects of the SYMBIS pre-marriage training on engaged couples' communication beliefs. *Journal of Family Psychology*, 5(1), 45-56. [Persian] URL: <https://doi.org/10.22034/ijfp.2018.245538>.
- Sbarra, D. A., Whisman, M. A. (2022). Divorce, health, and socioeconomic status: An agenda for psychological science, *Current opinion in psychology*, 43, 75-78. DOI: [10.1016/j.copsyc.2021.06.007](https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2021.06.007).
- Sepehri, S., & Hasanzade Tavakoli, M. R. (2012). An investigation on validity and reliability of the attitudes about romance and mate selection scale. *Family Research*, 7(4), 401-419. [Persian] URL: https://jfr.sbu.ac.ir/article_97068.html.
- Shirzadfar, A., Abbasi, G., & Hasanzadeh, R. (2020). Effectiveness of premarital relationship education on difficulties in mate-selection decision and attitudes toward marriage of children of divorce. *Salamat-Ijtemaii (Community Health)*, 7(3), 289-298. [Persian] URL: <https://doi.org/10.22037/ch.v7i3.25544>.
- Young, J. E., & Brown, G. (2003). *Young Schema Questionnaire-L3a*, Cognitive Therapy Center of New York: Authors. URL: <https://scholar.google.com/>.
- Young, G., Klosko, J., & Vishar, M. J. (2003). *Schema therapy is a practical guide for clinical professionals*. Translated by Hassan Hamid pour (2023). Tehran: Arjmand. [Persian] URL: <https://www.arjmandpub.com/Book/522>.
- Zeynel, Z., Uzer, T. (2020). Adverse childhood experiences lead to trans-generational transmission of early maladaptive schemas. *Child Abuse & Neglect*, 99(2), 104-126. DOI: [10.1016/j.chiabu.2019.104235](https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2019.104235)